

Інформація про проект «Безпечна і дружня до дитини школа»

Коротка історія і ключові заходи проекту на 2018-2019 роки

Безпечне і дружнє до дитини навчальне середовище є необхідною умовою успішного навчання, соціалізації і самореалізації дитини.

Представництво Дитячого фонду ООН в Україні, в серні 2016 року представило Міністерству освіти і науки концептуальну записку «Безпечні школи в Україні», у якій запропонувало можливі компоненти програмного підходу до створення безпечних шкіл <http://autta.org.ua/ua/materials/Shkilni-umovy/>

Наслідком цього стало створення міжсекторальної і регіональних робочих груп з питань адаптації та пілотування концепції «Безпечна школа» у пілотних закладах Донецької та Луганської області.

На прохання МОН України, ця група розробила концепцію «Безпечної і дружньої до дитини школи», Представництво ЮНІСЕФ в Україні забезпечило ресурси для впровадження відповідного проекту у 10 пілотних навчальних закладах Донецької та Луганської області.

Листом № 1/9 – 204 від 04.04.2018 МОН України затвердило план заходів щодо реалізації спільного проекту «Безпечна і дружня до дитини школа» <http://autta.org.ua/ua/materials/Shkilni-umovy/>, ключовими з яких є:

№	Назва заходу	Відповідальні за виконання	Строк виконання
1	Підготовка і затвердження регіональних планів заходів моделювання концепції Безпечної і дружньої до дитини школи та посилення залучення підлітків до життя школи і громади	Департаменти освіти і науки Донецької та Луганської державних адміністрацій, регіональні координатори	квітень 2018 р.
2	Розробка онлайн інструменту для проведення експрес оцінки і створення профілю школи у відповідності до концепції «Безпечна і дружня до дитини школа» (БДДШ)	ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) (за згодою)	березень – травень 2018р.
3	Проведення онлайн-опитування учнів, їх батьків, учителів, керівників, персоналу у 10 пілотних закладах загальної середньої освіти Донецької та Луганської області	Пілотні заклади загальної середньої освіти Донецької та Луганської області(за згодою) Регіональні координатори	травень 2018р.

4	Розробка онлайн інструменту для детального аналізу і розробки плану дій з удосконалення 10 пілотних закладів загальної середньої освіти у Донецькій та Луганській областях	ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) (за згодою)	березень – червень 2018р.
5	Проведення двох одноденних тренінгів з питань оцінки, аналізу і планування заходів удосконалення пілотних закладів освіти відповідно до концепції БДДШ. Учасники: керівні кадри, вчителі, персонал, представники учні та їх батьків з 10 пілотних закладів освіти	ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), (за згодою) Регіональні координатори	червень 2018р.
6	Створення профілів шкіл за результатами онлайн анкетування, комплексний аналіз шкільних умов, розроблення і затвердження планів заходів щодо вдосконалення 10 пілотних закладів освіти Донецької та Луганської областей	Пілотні заклади загальної середньої освіти, Регіональні координатори, Департаменти освіти і науки Донецької та Луганської державних адміністрацій	червень – липень 2018р.
7	Проведення двох одноденних нарад з питань впровадження заходів відповідно до концепції «Безпечна і дружня до дитини школа» і розроблених планів вдосконалення пілотних навчальних закладів	ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), (за згодою) Регіональні координатори	червень – липень 2018р.
8	Розробка навчального онлайн модулю для вчителів «Безпечна і дружня до дитини школа»	ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) (за згодою)	березень – серпень 2018р.
9	Нагляд, наставництво, моніторинг процесу, змін та результатів моделювання «Безпечної та дружньої до дитини школи» у пілотних закладах загальної середньої освіти	Регіональні координатори, ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту» Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), (за згодою)	квітень 2018 р – серпень 2019р

10	Проведення тренінгів з питань попередження насильства і цькування (булінгу) в учнівському середовищі	ГО «Ла страда-Україна», Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), (за згодою) Регіональні координатори	квітень – серпень 2018р.
18	Висвітлення ходу реалізації плану заходів в друкованих засобах масової інформації, на сайтах Міністерства освіти і науки, департаментів, управлінь освіти і науки обласних державних адміністрацій, громадських організацій	Департамент загальної середньої та дошкільної освіти, Департаменти освіти і науки Донецької та Луганської державних адміністрацій, регіональні координатори,	постійно
19	Проведення засідань міжсекторальної робочої групи	Міжсекторальна робоча група	2018- 2019 за окремим графіком

Більш детальну інформацію про проект додається можна завантажити за посиланням <http://autta.org.ua/ua/materials/Shkilni-umovy/>

Додаткова інформація: Проект у контексті Нової української школи

Концепція Нової української школи, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р, передбачає докорінне реформування загальної середньої освіти. Зокрема, реалізацію права дітей на якісну освіту у сфері особистого здоров'я, безпеки, соціальної інтеграції мають забезпечувати:

- ⇒ навчання учнів на основі розвитку життєвих навичок;
- ⇒ підготовка педагогічних працівників на засадах компетентнісного підходу;
- ⇒ створення безпечного і дружнього до дитини навчального середовища.

Зазначені напрями дій є взаємопов'язаними і взаємопідтримувальними:

Ключові напрями дій для забезпечення якісної освіти у галузі здоров'я, безпеки і соціальної інтеграції

Навчання учнів на засадах розвитку життєвих навичок

- ✓ Тематика, яка релевантна чинникам ризику і захисту життя і здоров'я.
- ✓ Спрямованість на розвиток психосоціальних і спеціальних навичок.
- ✓ Методи викладання, що базуються на партнерстві, участі, активному навчанню, врахуванні актуальних потреб і рівня розвитку, наближеності до реального життя дітей і підлітків.

Компетентісна підготовка вчителів за двокомпонентною моделлю

- ✓ Он-лайн курси з концептуальних та методичних основ формування здоров'язбережної і соціальної компетентності.
- ✓ Очна підготовка вчителя з практичних навичок компетентнісного підходу.

Сприятливе навчальне середовище (безпечна і комфортна школа)

- ✓ Експрес оцінка навчального закладу на відповідність еталонній школі основними учасниками навчально-виховного процесу
- ✓ Детальний аналіз і планування змін
- ✓ Забезпечення ресурсами для навчання
- ✓ Впровадження, моніторинг і оцінка заходів із удосконалення школи

Проект «Безпечна і дружня до дитини школа» охоплює усі три напрями, але основна увага фокусується на створенні безпечного і комфортного навчального середовища.

Додаткова інформація: Базові поняття проекту

Безпечні школи — це навчальні заклади, які забезпечують захист від насильства, образ, зловживань та експлуатації учнів, персоналу школи, зокрема вчителів, та інші освітні заклади.

Під цими термінами розуміється захист від багатьох конкретних загроз, таких як дитяча праця, торгівля, тортури, тілесні покарання, знущання, сексуальні домагання, зловживання та експлуатація, вербування до збройних сил, збройний напад та стихійні катастрофи.

Концепція безпечної школи включає попередження усіх загроз життю та добробуту дітей, готовність діяти і надавати першу допомогу у разі, якщо такі загрози мали місце в школі, дорогою до або зі школи.

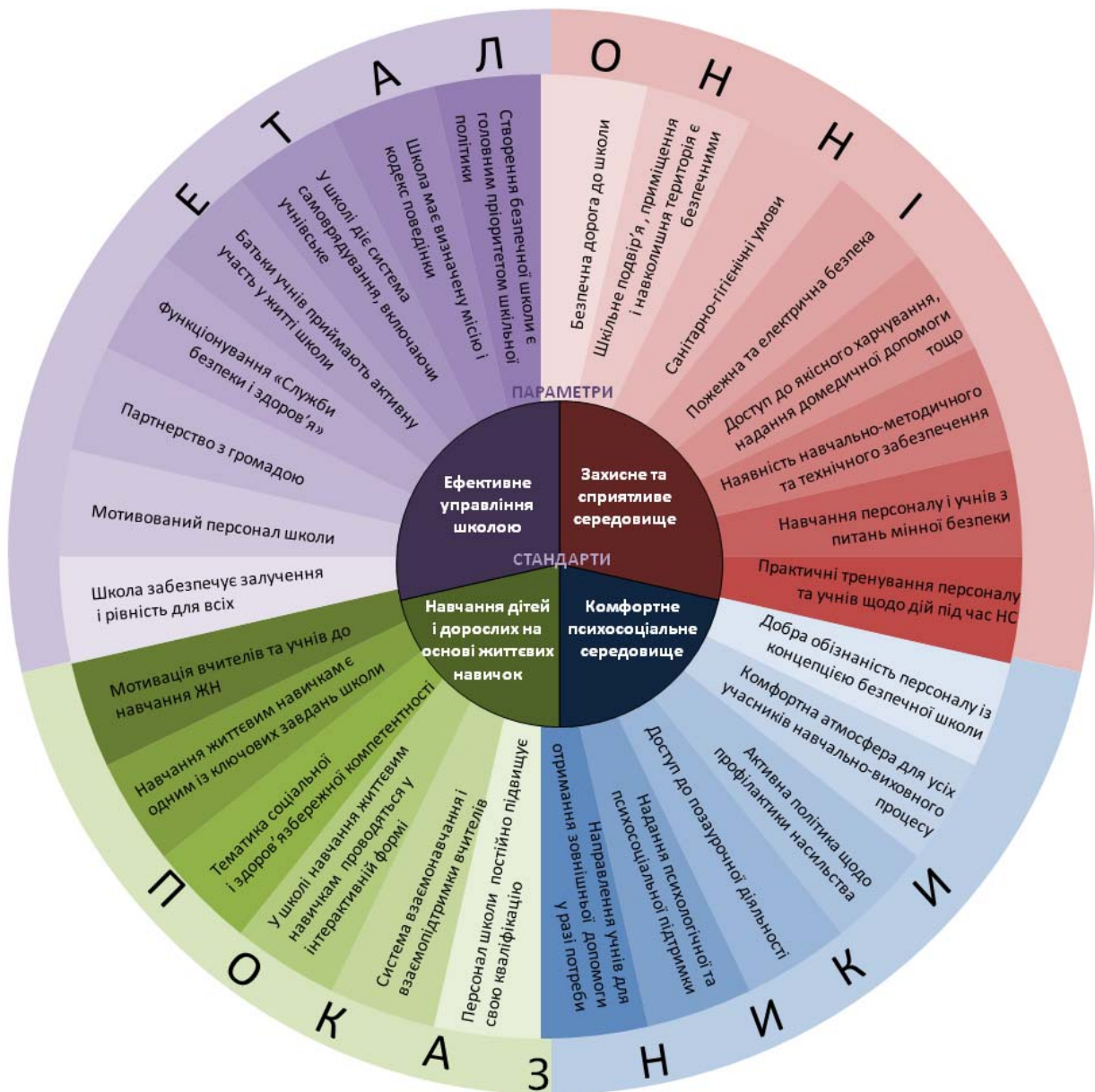
Школи, дружні до дитини — це навчальні заклади, покликані допомогти дітям у навчанні навичок, необхідних у сучасному мінливому світі, щоб поліпшити їхнє здоров'я і благополуччя, створити безпечне середовище, підвищити мотивацію вчителів і суспільства до підтримки.

Створення безпечного і психологічно комфортного навчального середовища є одним із основних принципів Нової української школи. Рекомендації щодо створення сприятливого навчального середовища мають тисячолітню історію, але узгоджені рамки системних дій держав щодо реалізації превентивної освіти було сформовано лише у 2000 році.

Концептуальна рамка «Безпечна і дружня до дитини школа»

Безпечна і дружня до дитини школа (БДДШ) — навчальний заклад, який забезпечує всі необхідні умови для навчання, успішної соціалізації та гармонійного розвитку дітей і підлітків із наголосом на питаннях захисту життя і здоров'я. Такими умовами є: сприятливе фізичне і психосоціальне середовище, інклюзивне навчання важливих для життя компетентностей, демократичне управління школою, партнерство та участь.

Концептуальна рамка безпечної і дружньої до дитини школи визначає стандарти, параметри стандартів, еталонні показники, еталонну модель і критерії відповідності конкретної школи еталонним показникам. Детальніше з концептуальною рамкою можна ознайомитися у розділі 4 онлайн модуля «Освіта на основі життєвих навичок» за посиланням <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/>

Стандарти — узагальнені вимоги, виконання яких є обов’язковим для того, щоб вважати школу безпечною (дружньою до дитини).

Параметри стандартів — показники, що конкретизують узагальнені вимоги стандарту «Безпечної школи» (визначають його складові).

Еталонний показник — твердження, яке є еталоном для порівняння. Кожному параметру стандартів може відповідати один або декілька еталонних показників. Наприклад, твердження «У школі є окремі туалетні кімнати для хлопців та дівчат, які облаштовані всім необхідним (відповідна кількість унітазів, рукомийників, є вода, мило, папір, рушники тощо)» є одним із еталонних показників для параметра «У школі створено належні санітарно-гігієнічні умови».

Еталонна модель безпечної школи — ідеальний начальний заклад, всі без винятку показники якого дорівнюють еталонам.

Критерій відповідності — ступінь відповідності (схожості) навчального закладу еталонному показнику. Критерієм відповідності для всіх еталонних показників є запитання «Це схоже на Вашу школу?» разом із варіантами відповідей:

Зовсім ні (1) Певною мірою (2) Здебільшого (3) Дуже (4)

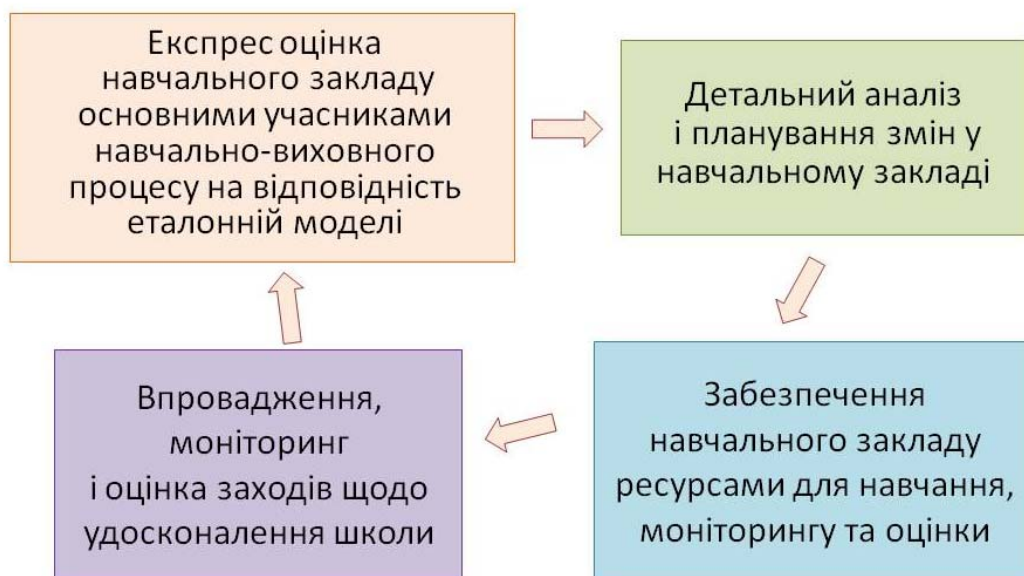
Наскрізні питання (cross cutting items) — питання, які релевантні (дотичні) всім стандартам. У контексті стандартів безпечної школи це:

- ❖ шкільна політика;
- ❖ гендерна рівність;
- ❖ послуги;
- ❖ моніторинг і оцінка.

Концептуальна рамка є фундаментом для структурованої експрес-оцінки щодо близькості конкретної школи до еталонної моделі. Таку експрес-оцінку мають здійснювати всі ключові зацікавлені сторони навчального закладу: адміністрація, вчителі, учні, батьки.

Додаткова інформація: Цикл удосконалення навчального закладу за розробленою концепцією

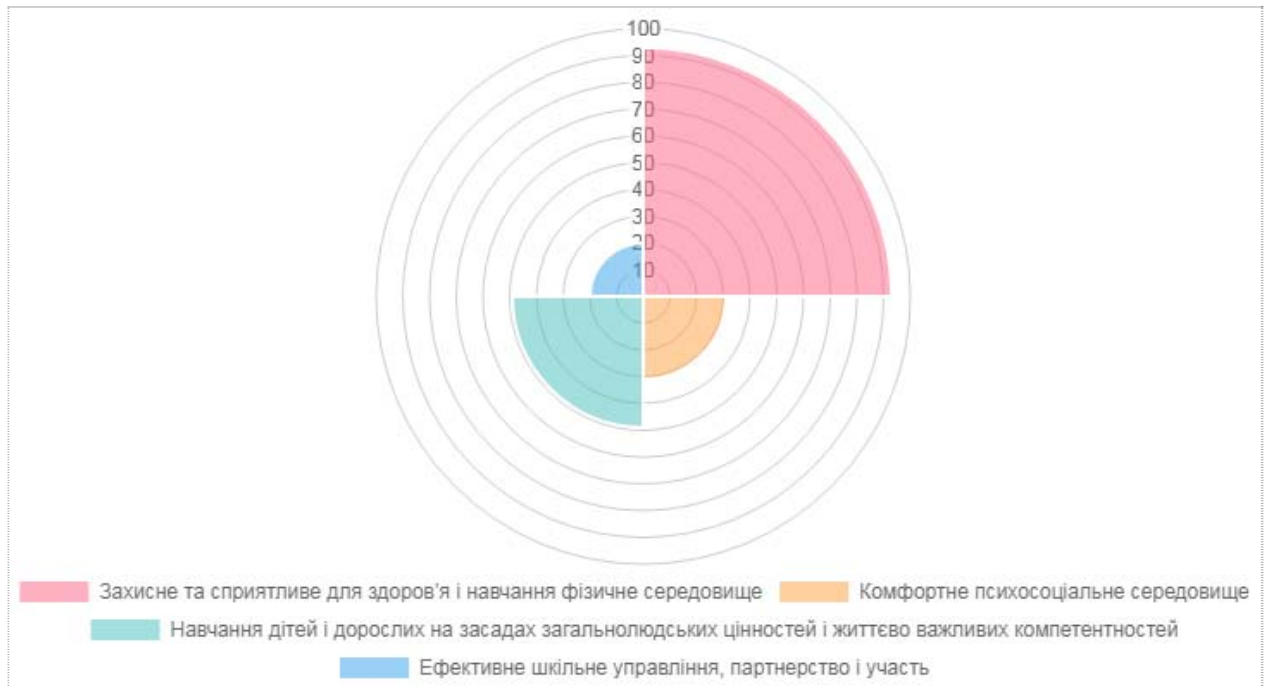
Створення безпечної і дружньої до дитини школи є неперервним процесом удосконалення навчального закладу, що має чотири етапи

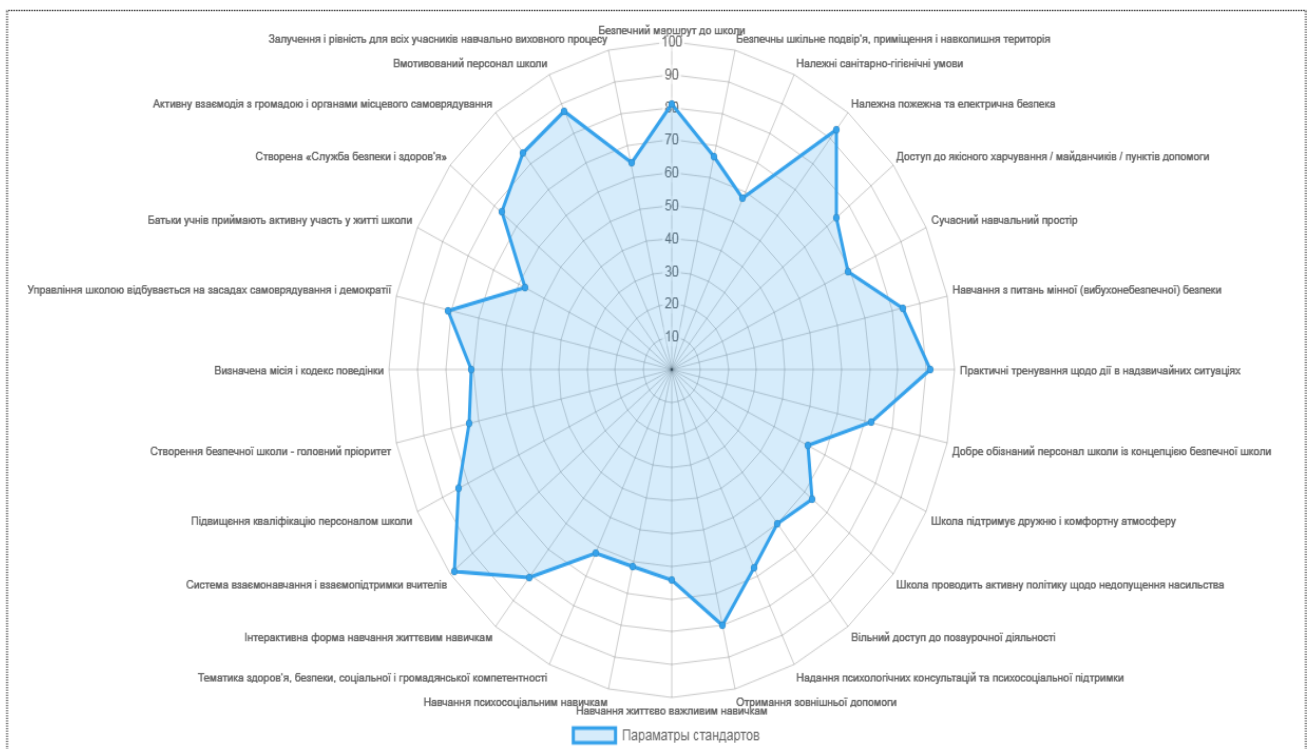
1. **Експрес оцінка навчального закладу** здійснюється шляхом опитування основних учасників навчально-виховного процесу - учнів, вчителів, керівництва школи, батьків тощо. Результатом такої оцінки є профілі конкретного

навчального закладу «очима всіх її учасників». Профілі формується на основі анонімного анкетування і представляється у вигляді кругових діаграм, осями яких є показники безпечної і дружньої до дитини школи.

Профілі відображають сильні і слабкі сторони конкретного навчального закладу (на думку учнів, вчителів, батьків, дирекції навчального закладу тощо).

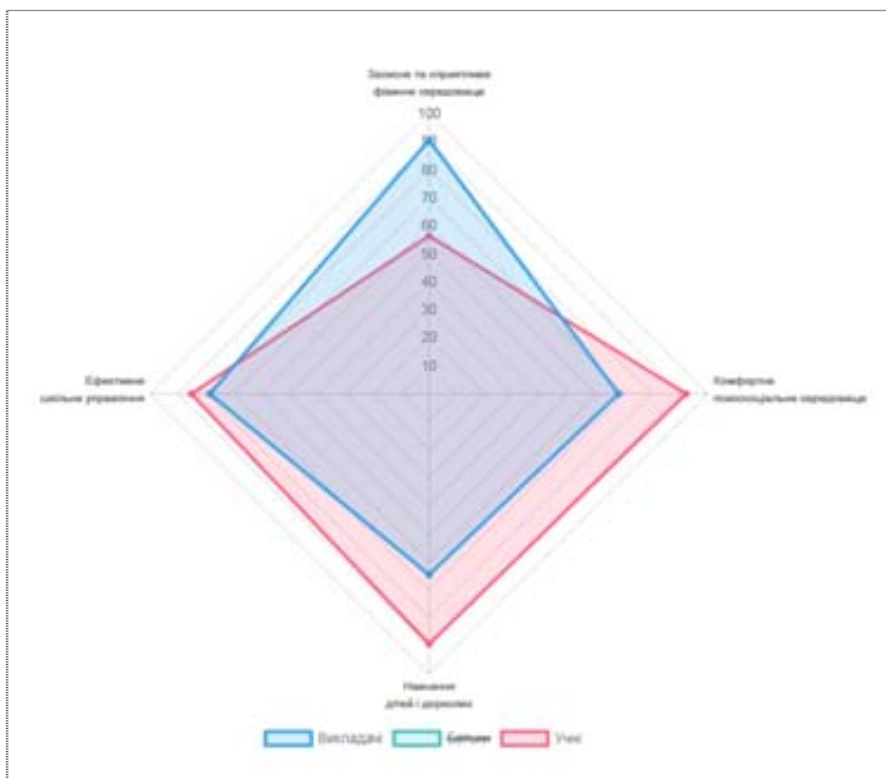

Профіль школи для одного із типів респондентів на рівні стандартів

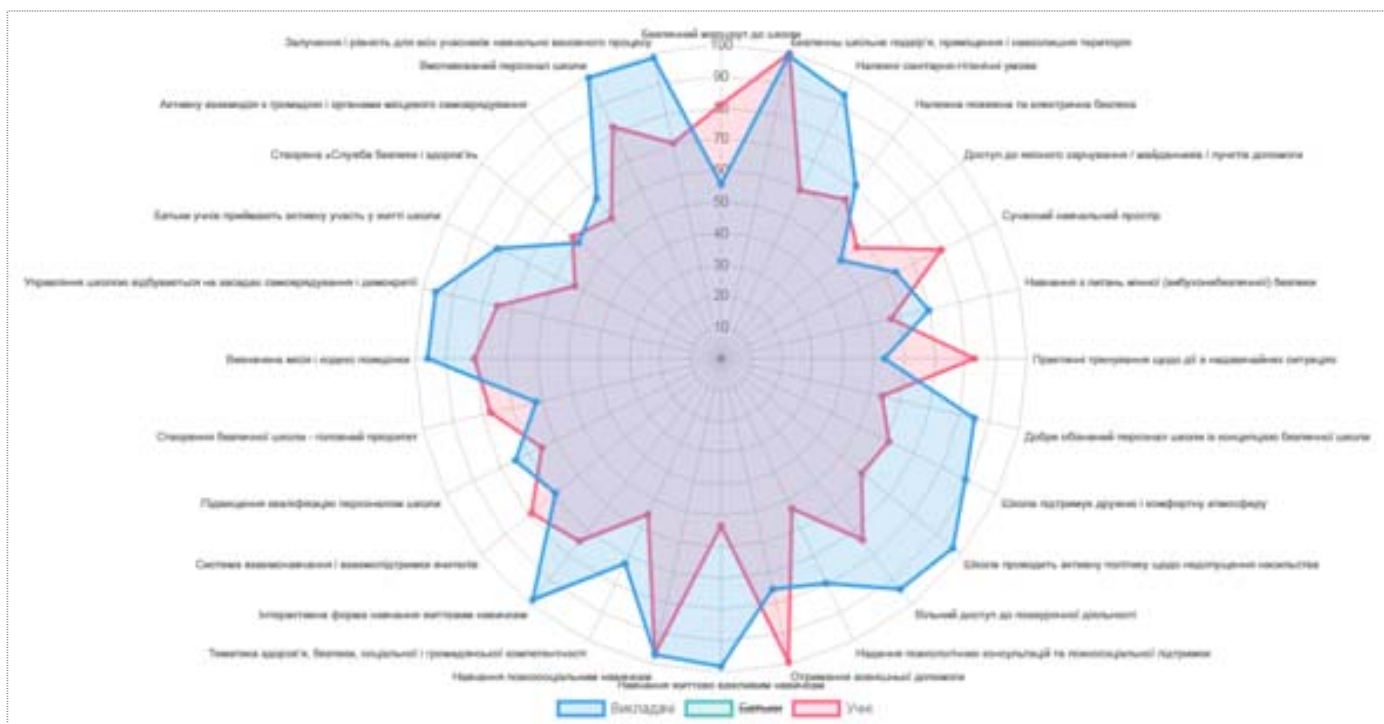

Профіль школи для одного із типів респондентів на рівні параметрів стандартів

Експрес оцінка надає структуроване уявлення про те, як сприймають свій начальний заклад всі зацікавлені сторони. Можна порівнювати на одній діаграмі, як виглядає школа «очима» різних учасників (учнів, вчителів, батьків, тощо)

Порівняльні профілі школи для двох типів респондентів на рівні стандартів

Порівняльні профілі школи для двох типів респондентів на рівні параметрів стандартів

На підставі такої оцінки можна визначати пріоритетні напрямки для подальшого детального аналізу окремих питань, планування змін, моніторингу процесу їх впровадження та оцінки результатів:

2. *Детальний аналіз і планування змін* надає можливість:

- ⇒ визначити сильні та слабкі сторони шкільної політики, спрямовані на створення безпечного і дружнього до дитини навчального середовища;
- ⇒ розробити план дій для покращення ситуації;
- ⇒ залучати вчителів, батьків, учнів та громаду до процесу вдосконалення навчального закладу.

Цей етап передбачає два види заходів, які мають здійснити команди навчальних закладів: самооцінювання та планування для вдосконалення. До шкільних команд мають входити представники всіх зацікавлених сторін: дирекції, учнів, персоналу школи, вчителів, батьків, громад тощо.

Процес самооцінювання заохочує членів шкільної спільноти збиратися разом для обговорення поточної діяльності школи та визначення основних сильних та слабких сторін.

Процес планування дає змогу визначити дії, до яких школа може вдатися для поліпшення ситуації у слабких сферах. Колективне планування сприяє осмисленню та визначенню пріоритетних заходів, а також дає змогу скласти узгоджений план удосконалення навчального закладу та визначити першочергові кроки його впровадження. Сформований план заходів включає всі важливі для покращення ситуації стандарти, параметри та еталонні показники Безпечної та дружньої до дитини школи.

Результати самооцінювання школи в жодному разі не використовуються для перевірки або покарання співробітників школи. Отримані бали необхідні, аби краще зрозуміти сильні та слабкі сторони школи й розробити план дій для покращення ситуації. Низьких балів також слід очікувати, проте вони не свідчать про «низьку ефективність» шкіл, а вказують на сфери, в яких школа може вдосконалюватися.

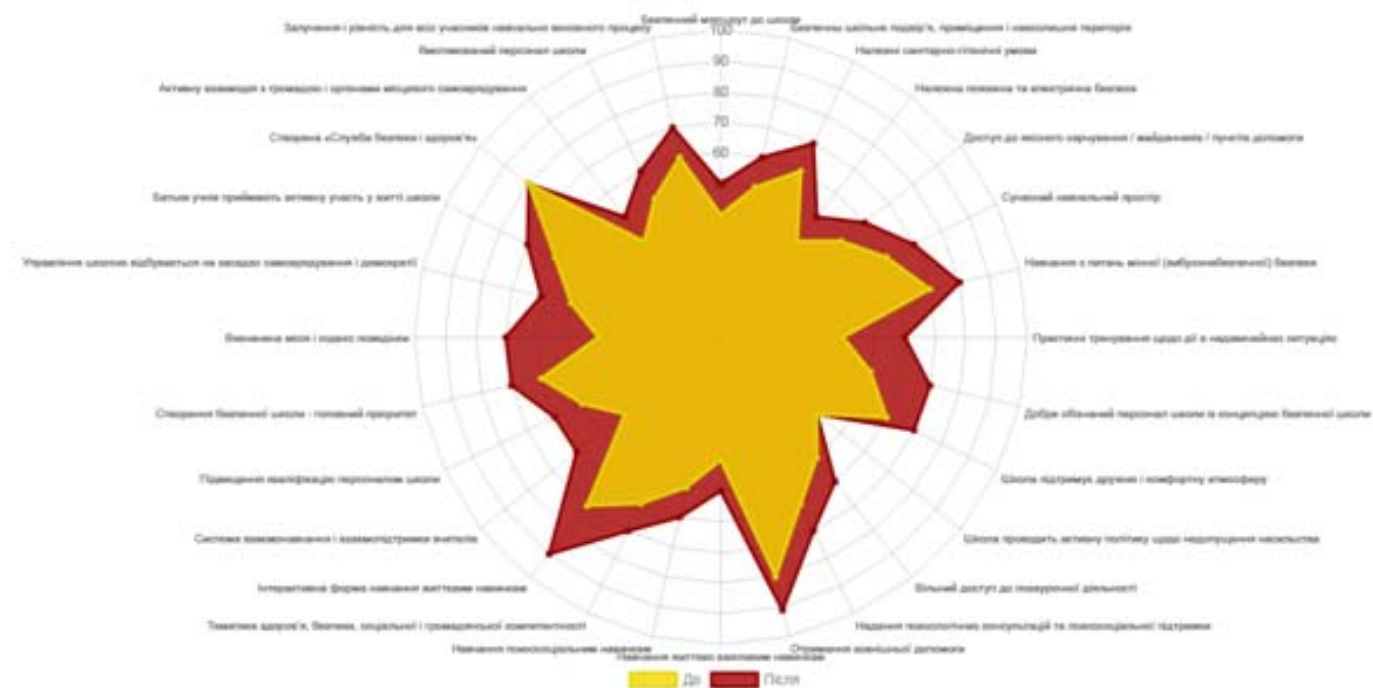
Багатьох покращень можна досягти силами наявного персоналу без додаткових ресурсів. Для тих пріоритетних дій, які потребуватимуть додаткових ресурсів, результати оцінки можуть стати підставою для пошуку фінансових ресурсів.

3. Забезпечення ресурсами для навчання.

На підставі сформованого плану заходів здійснюється забезпечення необхідними ресурсами, наприклад підготовка вчителів, закупівля навчально-методичних матеріалів, облаштування навчальних приміщень тощо.

4. Впровадження, моніторинг і оцінка заходів щодо вдосконалення школи

Моніторинг передбачає постійне спостереження процесу впровадження щодо його відповідності узгодженому плану та аналізу причин відхилення. Для оцінювання змін, що сталися в результаті впровадження плану школи, доцільно проводити періодичну (наприклад, два рази на рік) експрес оцінку навчального закладу. Це дозволяє отримати дані щодо змін у вигляді «діаграми прогресу»:

Профіль прогресу школи для одного із типів респондентів на рівні параметрів стандартів